

Abonamentul:

pe 1 an 5 cor.
pe 1/2 an 2-50
pe 1/4 an 1-25

ROMANIA:

pe 1 an 7 lei
pe 1/2 an 3-50

TARA NOASTRA

REVISTĂ SĂPTĂMÂNALĂ.

Redacția
și
administrația

SIBIU
NAGYSZEBEN
strada Morii 8.

Condamnarea votului plural.

Revista sociologică „Huszadik Század” s'a adresat către politicianii și bărbații de știință ai Europei apusene, rugându-i să-și spună părerea în ce privește votul plural și motivul invocat de Andrassy în favorul proiectului său, anume că „votul plural va nivela contrastele de clase, deschizând teren larg pentru cererile juste ale claselor de jos”...

Patruzeci și șapte de politiciani și bărbați de știință au grăbit să răspundă la apelul redacției. Răspunsurile lor — tot atâtea lovituri de moarte pentru Andrassy și proiectul său — sunt publicate în numărul de pe Decembrie al revistei „Huszadik Század”. Cele mai mari somități ale Europei au grăbit să condamne, fără înconjur, votul plural și să-și exprime uimirea asupra motivelor invocate de Andrassy.

Somități necontestate ca Ernst Mach, A. Wallace, K. Kautsky, A. Fonillé, August Forel, Walter Crane, E. Vandervelde, Georg Brandes, Yves Guyot și mulți alții au declarat că votul plural alui Andrassy e un proiect imoral și reacționar, care primejduiește deopotrivă dezvoltarea poporului și progresul țării; e o reformă rușinoasă prin care Ungaria e ștearsă dintre țările apusene civilizate. Și acești corifei — cari nu fac parte din partidele social democrat — și-au încheiat răspunsurile cu declarația izvorită din convingerea lor intimă și experiențe lungi bazate pe studii temeinice — că singura reformă modernă și demnă pentru un stat civilizat e *votul universal și secret*.

De mare importanță e, mai ales, declarația savantului francez Yves Guyot, fost ministru de comerț al Franței și astăzi unul dintre cei mai mari potrivnici ai ideilor și propagandei socialiste. Acest bărbat care nu poate fi învinuit că ar avea simpatii pentru social-democrație declară hotărât că *«votarea pe față însemnează sclavia votanților!»*

Alfred Fonillé, membru al Academiei Franceze, declară:

„Votul universal, din punctul de vedere al națiunii, e un instrument al progresului intelectual și economic. — Votul universal e liber numai dacă e *secret*. Votarea pe față e un mijloc de terorizare odios...”

Tot atât de hotărât se exprimă Emil Reich, profesor la universitatea din Viena:

„Reforma în virtutea căreia zece oameni — fiindcă nu știu citi și scrie — nu fac decât unul dintre ceice cunosc această artă modestă; reforma care dă mai multă importanță unui om care plătește 20 cor. impozit direct decât la 19 oameni săraci și unui cetățean care a absolvit o școală medie ti dă aceiaș greutate ca la 30 de analfabeți, — o astfel de reformă trebuie să te revolte până în adâncul sufletului...”

„Votul plural și votarea pe față nu e *corectura* ci *caricatura* marelui idei a egalității cetățenilor!” — răspunde Ferdinand Iönnies, profesor la universitatea germană din Kiel. — „Votarea e liberă numai dacă e *secretă*!” — răspunde A. Forel. — Votarea pe față, pe terenul politice, e o comedie rușinoasă”.

Gabriel Séailles, profesor la Sorbonna din Paris, declară: „Reforma guvernului ungar, e o colecție de reforme hipocrite, al căror scop e să despoaie poporul de votul universal. Multe greutăți și multe nedreptăți — cari stârnesc numai ură — ar dispărea dacă Ungaria s'ar ști hotărât să abandoneze „idea națională”, primind în schimb idea statului modern în care toți cetățenii sunt egali...”

„Nu pot decât să mărturisesc răspunde Alfred R. Wallace, renumitul sociolog englez — că reforma complicată a lui Andrassy e o mare nedreptate proprie să dea naștere la nenumărate abuzuri...”

E de prisos să mai înșirăm părerile celorlalți savanți, păreri tot atât de hotărâte și desaprobatoare.

Europa civilizată condamnă falșul lui Andrassy. Și nu *putea* să nu-l condamne.

Prăpastie.

Desigur vremea nu va întârzi să ne arete, că toată sdroaba de astăzi a ungarilor, tot bagajul lor de minte cheltuit pentru a ne smulge nouă Românilor altarele cele mai curate, n'a fost decât cea mai rea înțelegere în treburile guvernării, cel mai strâmt criteriu de judecată sănătoasă.

Și tot această vreme nu va întârzi să ne arete nouă și tuturor ochilor dornici, că noianul de legi din cale-afară de înjositoare pentru noi, că asupra noastră această sălbatică ce ne curmă calea, că schingiuirea aceasta dureroasă ce ne bântuie, că martirajul acesta eroic pe care-l îndurăm, și că multele dureri adânc săpate în inimile noastre de stăpânirea de astăzi, toate astea au săpat și mai adâncesc încă, între noi și unguri, o prăpastie de moarte...

Cineva nu poate fi oprit din drumul lui firesc și numai de dragul de-a se chema altfel de cum îi e numele, depărtat de obârșia lui și îndrumat pe niște căi necunoscute și neguroase totdeauna. Acestui cineva oricât de neglijuit ar fi, oricât de îngreunat ar fi, drumul știut, totdeauna i-se va părea mai scurt, izvorul cunoscut totdeauna îl va ademni cu apa lui limpede, umbra răcoroasă vecinic îi va întinde cele mai primitoare brațe.

Și gândesc ungurii că popoarele nu s'aseamănă intrutot cu indivizii?

Și gândesc acești pescuitori noctici că'n mreșile lor spurcate, pe cari de-atât amar de vreme le aruncă visători în apele noastre sfinte, se va abate vr'un suflet curat? Gândește acel mare reformator Apponyi, această schiloadă caricatură a spiritului omenesc, că conștiințele se vând în vremea lui întocmai ca pasările cântătoare? Și-și inchipue acest Krist al naivității că o lege, necioplită ca a sa, poate sfărâma templul sacru al atâtor veacuri, clădit cu sângele și cu îngereasca noastră răbdare? Și i mai trece prin gând acestui Galileu al rătăcirii că cineva se poate desbrăca de natură, întocmai cum s'ar desbrăca de-o haină murdară?!

E o lege dela care toate legile emană: sufletul omului. Și acest tot dela care purcede întunerecul și lumina noastră, acest far al nădejților și visurilor noastre, al cugetărilor și lacrimilor noastre, — crede faimosul reformator hun, că se poate desnodă și se poate precupeți ca orice funie de târg?

Altoră traficul acesta!... Sufletul poporului românesc din Ardeal, oțelit în dureze de veacuri, cu atât mai multă putere va primi, cu cât mai îndrăzneată va fi asupra sa! Și cu atât mai mult își va lărgi orizonturile, acest suflet, cu cât mai mulți nouri îl vor răscolii!...

Și prăpastia aceasta, adâncită de stăpânitorii noștri cu fiecare răsărit de soare mai mult, cu fiecă gând mai dureros, cu fiecă clipă mai zguduitor, trebuie cândva, pentru un înțeles al vieții, astupată! Fi-va acest pământ trebuitor îngrășat cu suflete sau cu sânge — nu putem ști. Cine poate dumica viitorul?

O sentință se impune însă: faptul acesta, să se săvârșească cât mai curând. Întârzierea lui ar putea mări într'atâta prăpastia deschisă, încât odată cu poporul Românesc din Ardeal, să se prăbușească în adâncurile înfiorătoare și întregul trecut și întregul viitor al acestei țări.

Demetru Marcu.

Libertatea de presă în Ungaria. Cetim în „Tribuna” dela 16 Decembrie n.:

„Azi la ora 5 s'a prezentat în redacția noastră ofițerul de poliție Dr. Mikos, însoțit de detectivul Morvath și prezentându-ne o hârtie dela parchetul din Oradea-mare ne-a adus la cunoștință că parchetul ni-a intențat *trei procese noi* și anume pentru articolul „Ce ne așteaptă” (nrul 189), „Prin Calvar” (189) și pentru o foaie volantă tipărită în nemțește „Die Freiheit in Ungarn” (traducerea „Calvarului”, distribuită la congresul internațional de presă din Berlin). Redactorul responsabil, d-l C. Savu neavând manuscrisele, funcționarii politici au procedat la perchiționare. Au răscolit toate pupitrele, coșurile și cărțile redacției, administrației și tipografiei — inzadar...”

Procesele aceste se pornesc spre mai mare slăvire a unei legi batjocorite la noi „libertate de presă.”

REVISTA POLITICĂ.

Audiența lui Andrassy. Săptămâna trecută ministrul de interne contele Andrassy a fost în Viena, „în afaceri familiare“ — cum scriu foile semi-oficiale (ciudat că ministrii noștri, de câteori situația politică se incurcă, au în Viena „afaceri familiare“ de aranjat), — unde a fost primit de Maj. Sa în audiență.

În ciuda desmintirilor pressei plătite de guvern, în cercurile politice se afirmă cu multă pozitivitate că audiența aceasta n'a fost o audiență incidentală, ci solicitată de mult din partea guvernului, care așteaptă dela Maj. Sa aprobarea unor planuri „mari“ iscodate de cătră corifeii coaliției.

Decând au ajuns coaliționiștii la cârmă, s'a sporit, în repetite rânduri, numărul secretarilor generali pe la deosebitele ministere; s'au creat posturi noi, lucrative, s'au înlocuit funcționari înalți probați, — dar numărul „flămânzilor“ cari cer căpătuială a scăzut numai puțin... Holló și cirăcii dela „Magyarország“ vor bancă națională independentă și postul de guvernor pe seama lui Holló. În zilele din urmă, membrii partidului independist din nou au adus în discuție chestia aceasta „națională“, făcând declarații energice, apodictice că nu renunță, cu nici un pret, la banca națională independentă; declarații tot atât de peremptorie ca și cele făcute, pe vremuri în chestia votului universal... Până și președintele Camerei, Justh Gyula, s'a coborât de pe tribuna președințială ca, luând loc pe băncile deputaților, să poată să strige și el „vrem banca națională independentă“... Iar o mare parte a independenților aplaudă cererile aceste.

Pentru a desarmă „opozitia“, ministrul de interne s'a dus la Viena ca să solicite dela Maj. Sa aprobarea unor „concesii militare naționale“ — ca astfel să li-se ia flămânzilor cu aparențe de opoziționalism național, terenul de sub picioare...

Audiența lui Andrassy n'a avut, însă, succesul dorit... La concluzia aceasta trebuie să ajungem în urma stăruințelor cu cari presa oficială desminte caracterul politic al audienței.

Lozinca flămânzilor rămâne, dară, tot ne-sinceră: „Vrem bancă națională!“

Fuziune pe baza programului lui Tisza. Bine informata „Neue Freie Presse“ știe să cânte un cântec nou, ciudat, bizar despre viitorul coa-

liției... Un cântec care va stârni indignare în toți cei ce-l vor auzi... E veche dorința guvernului de-a avea în dosul său un singur partid unitar, în loc de multele partide și fracțiuni refractare. De mai bine de un an de zile se fac fel și fel de încercări în interesul unei fuziuni a partidelor. Andrassy are mai mult zor să se facă fuziune ca astfel să asigure majoritatea pe seama fătului său: votul plural. Dacă nu se va putea face fuziunea — scrie ziarul vienez — va cădea și proiectul lui Andrassy, fiindcă astăzi majoritatea e împotriva proiectului. Dacă nu va reuși guvernul să desarmeze opoziția nici cu prețul unor „concesii militare“, — nu-i va rămânea decât să disolve Camerele, și să publice alegeri noi — pentru alcătuirea reformei electorale așa cum o plănuește Andrassy.

Ziarul vienez face, însă, și o destăinuire nouă în ce privește bazele pe cari e să se facă fuziunea, arătând care va fi programul noului partid: *e programul militar iscălit în 1903, de partidul liberal prin o comisie de nouă inși.* E programul pe care îl alcătuieste partidul liberal în nădejdea că va putea desarmă obstrucția ce se pornise atunci cu cea mai mare furie; e programul acceptat mai apoi de contele Tisza; programul pe care actualii guvernanți l-au combătut cu înverșunare ca un act de „trădare de patrie“, răsturnând două guverne și aducând țara la margine de prăpastie...

Guvernul coaliției vrea să-și încununare imoralitatea politică însușindu-și și cel din urmă punct de program al partidelor liberale...

Ce-o să mai săvârșească coaliționiștii de dragul puterii?

Darea progresivă. Comisia financiară a Camerei deputaților, în ședința sa de Luni, a luat în discuție proiectul de reformă financiară prin care Wekerle, ștergând din impozitul general suplimentar de venit tinde la introducerea impozitului progresiv. Marii proprietari și-au exprimat nemulțumirile, după ce, însă, Wekerle i-a lămurit că marile moșii vor fi ușurate, — moșierii s'au liniștit și comisia a aprobat proiectul.

Impozit progresiv care ușurează marile proprietăți, — ce-o mai fi și asta?

O grațiere. Ziarele maghiare aduc știrea că Maj. Sa l a grațiat pe d-l Teodor Păcățianu, care fusese condamnat, pentru un articol „agi-

tatoric“ publicat în „Telegraful Român“, la 10 luni închisoare, iertându-i întreaga pedeapsă.

La vremea sa îl grațiasse și pe d-l A. C. Domșa, red. resp. al „Unirii“, reducându-i pedeapsa dela 8 luni la 2 luni, cât a și stat d-l Domșa în închisoare...

Punct.

Din Arad, ni se trimit spre publicare următoarele ghedeoniade:

„Omul de încredere“. În timpurile grele prin cari trece școala noastră poporală; în timpurile și mai grele ce se ivesc la orizont și amenință pe slugitorii bisericii cu arginții lui Iuda; după ce cârmuirea a făcut, prin trimisul său, a dat gata școala apostolului din Caransebeș, — urmează purificarea școlii noastre preparandiale din Arad, purificare începută prin misiunea din anul trecut, înteleșită, cu ocaziunea examenului de calificare învățătorescă, ca examen de corigență, dela 5/18 Decembrie l. c.

Interesul deosebit al înaltului minister al instrucțiunii publice față cu școala românească din Arad e cu atât mai evident, cu cât trimite în delegație și la un examen de corigență ca reprezentant al său, un român—ghedeon, probat în serviciu, cu înlăturarea inspectorului reg. Varjassy Árpád, unghur curat, care prezidiă în trecut examenele și inspecționă preparandia română din Arad, pe baza dreptului situației și îndatoririlor sale legale.

Abandonarea ordinii legale din partea înaltei stăpâniri însemnează un fel de faliment produs în ordinea legală, un fel de „călăul la Praga“, — deși aici situația e inversă.

A mai rămas școala preparandială din Sibiu ne binecuvântată de preveniențe „românești“ ghedeoniane, dar mare ne este îndoiala că și în acest oraș este adăpost ghedeonist.

Și dacă este, și dacă nu este, — pentru cârmuitorii țării e tot una; ei au aflat „cuiul lui Pepelea“, cu care va lua la rând pe toți, pe trădători și pe gudurători, după lozinca: *festina lente.*

Aradul e la rând. Vor să ne stângă și lumina din opaiț. Purlați lumina, să nu vă întunece umbrele parvenitismului, zelul ghedeonic al omului de încredere, cules iar nu ales, „românul“ reprezentant al rezolvării „înfrățirii“ prin volunul abdomenului. *Arald.*

FOILETON.

Intre doi...

De Victor Eftimiu.

— Așadar, nu vrei să te împaci de loc, de loc?

— Nu!

— Și să plec?...

— Da!

— O să-ți pară rău...

— Nu!

— Și o să stai tu singur, fără să-ți pară rău de mine!

— Da!

— B-ne Nicule, uite... plec... Adio!

— Adio!...

Și s'a dus.

Afară plouă mărunț. O ploaie de primăvară, monotonă, obositoare. Eră noapte târziu. Cine știe cât... Nici o lumină de felinar pe străzi. Pe trotuare nici un om. Arare, câte o trăsură nevăzută, huruă câteva clipe și nu se mai auză nimic. Numai ploaia, răpând ușor pe coperișuri, plesnind deasupra băltoacelor.

Iată-l singur — întâia noapte, de câteva luni, când eră fără ea. În odare se lasase un frig supărător, un întunec trist, o melancolie apăsătoare.

Și cu toate astea, așa trebuia să se întâmple. Până când?

Intâi, întârzierile acelea ciudate — azi la o prietenă, mâine la o vecină, poimaine la o mătușă — îl îngrijoraseră.

Apoi, teama de a nu fi privită în ochi, tresăririle ei la vre-o vorbă aruncată în treacăt, grija cu care ascundeă unele lucruri — îl puseră pe gânduri.

De două săptămâni se chinuia așa. De două săptămâni de când se căsnea înzadar, să-și potolească bătăile inimii, să-și liniștească mintea și să descopere adevărul.

Până când, în seara aceea ploioasă o văzù la o cotitură de trotuar. Trecea sub umbrela unui tânăr antipatic, unul din aceia ce se ațin în calea fetelor și le prind în capcană cu vorba. Pe ea, n'o ură, în clipa când i-a zărit.

Dar când o văzù că-l privește în treacăt și că-și întoarce capul, Nicu eră să izbucnească. Se stăpân!

— Aha! Ți-arăt eu! scrâșni el, înăbușit.

Și nici nu s'a mai ținut după ei. Se duse liniștit acasă și așteptă un ceas, două, trei. Pe la miezul nopții o auzi urcând scările. Faceă sgomot mult și se căsnea să pară senină. El tăcea. Inima îi bătea; fata-i îngalbenise.

— Nu mă săruți, Nicule?... Da ce te uiți așa? Poftim!

— Ireno, găfal el. De ce mă trădezi tu, Ireno?

Și nu-și mai putù stăpâni plânsul. Ea-i prinse capul în mâini, îl sărută pe ochi, pe frunte și căută să-l liniștească.

Sărutările ei însă, nu-l înduioșară.

— Ireno, tu n'ai ce căută aici. M'ai trădat. Du-te la el. Eu nu te mai iubesc. Nu! Pleacă... Nu vreau să ne mai certăm. Dacă ai mai stă aici, cine știe, poate că m'aș enervă și te-aș lovi. Du-te.

Irena n'a insistat mult. O vorbă-două, așa, ca să nu zică el că asta vrea și dansa — și s'a dus. Unde? Negreșit, avea unde.

Nicu stinsese lampa și încercă să adoarmă.

— Oh, cum plouă se gândi el.

Și fără să vrea, i-se duse gândul la cea plecată.

În sfârșit, nesiguranța se limpezise. De ce ar mai fi trăit lângă o mincinoasă? Eră să-și vadă de slujbă. Mâine poimaine, poate li va pică cine știe ce insurătoare norocoasă. O să ducă trai fericit, alături de nevasta lui, care nu va fi, fără îndoială, o fată așa de capricioasă ca Irena.

Irena!

O cunoscuse trei luni înainte, pe băncile universității.

Le-a fost îndeajuns să se înțeleagă dintr'o ochire, dintr'o șoaptă întovărășită de un zâmbet și după o săptămână, ședeau împreună.

CRONICA LITERARĂ ȘI ARTISTICĂ.

O nouă dramă a lui Hauptman. Gerhart Hauptman lucrează în acest moment la o nouă dramă al cărei plan l-a conceput în timpul voiajului său în Grecia. Drama va fi în versuri și va avea ca titlu: Telemac. Acțiunea ei se petrece în timpurile omerice.

Teatru de umbre. La Berlin e vorba de creațiunea unui „Teatru de umbre“ asemenea aceluia care a existat la Paris și după care s'a făcut unul și la München.

Ca și acela din Paris „Teatrul de umbre“ din Berlin va da înainte de toate producțiuni satirice; dar va consacra în același timp o parte din spectacolele sale reprezentării tablourilor istorice sau diferitelor basme pentru copii.

Scriitorul rus Maxim Gorki a protestat în scris în contra unui pretins articol al său publicat de o revistă americană. Gorki afirmă că n'a putut scrie nici un articol în contra Franței, cu atât mai mult cu cât nici n'a vizitat această țară, și afară de aceasta fiindcă are o deosebită stimă și recunoștință pentru marii literați ai Franței, cărora le datorește viața. Se știe că Gorki eră să fie omorât, dacă Țarul nu-l iertă în urma apelului desperat al tuturor intelectualilor francezi.

„**Asociațiunea**“ când a aranjat seratele artistice ce au loc în Palatul Național în fiecă duminică seara, — a făcut desigur o operă mare, frumoasă și națională.

Desfășurarea aceia largă a talentelor noastre într'un mediu curat românesc și n'tr'o atmosferă caldă și intimă, — e tot ce ne poate da mai bun un oraș de provincie ca Sibiuul. Și să credeți că ne dă mult, când ne face să gustăm cu toată patima, arii din „Cavaleria“, piese din Chopin și clasicismul minunat al atâtor nemuritoare opere...

Și Duminică trecută a avut loc un concert. „Crucifixul“, duet pentru sopran — bariton, de Faure, a fost susținut cu toată căldura unei executări clasice, de d-na Veturia Triteanu și d-l Mureșanu.

Și aici trebuie să ne oprim puțin: Părintele Octavian Mureșanu nu e numai un artist al muzicii, — în vocea dumisale e o comoară de artă.

Nu erau săraci nici unul. Iși permiteau mai multe luxuri ca tovarășii lor de cursuri. Se înțelegeau de minune...

— Măi Nicule, îi spusese ea odată, în glumă. Noi nu facem contract, să știi! Dacă o fi să mă ceară vr'un bogătaș, să nu te superi: eu te las.

El zâmbi și îi sărută vârful urechei. Poate că la asta se gândea și el.

Dar mai târziu, când se cunoscuseră bine, simțiră — cel puțin el — că n'ar mai putea trăi despărțiți.

El eră blând, îi ertă multe. Ea, nebunatacă știind cum să iubească, știind cum să se supere, îl făcea să uite cum trec ceasurile.

Dela o vreme, își trimeteau scrisori de dragoste. Le ceteau apoi împreună, hohoteau și printre lacrimi de răs, se sărutau ca niște copii nebuni.

...In visul amintirilor, Nicu râdea de fericire. Deodată simți cum i-se strânge inima. Ea nu mai eră! Plecase! O gonise el, da, și nu eră să se mai întoarcă.

Oh, cum plouă afară! Pe unde-o fi mititica? De ce n'a mai lăsat-o până mâine cel puțin?! În odaie, plutește parfumul ei. Un parfum ușor, de care miroseau toate lucrurile ei: părul, batista, mănușile...

A, mănușile!

D-ra Man a cântat la pian cu destulă precizie și eleganță „Poloneza es moll“ de Chopin și „Ardeleana“, una din frumoasele compoziții românești ale d-lui Tib Brediceanu.

„Aria“ din „Cavaleria rustică“ cântată cu toată îndurerarea și cu tot sbuciumul sufletec al Lolei (eroina „Cavaleriei“) de d-na Veturia Triteanu, a fost desigur cea mai interesantă parte a seratei.

D-na Adelina Tăslăuanu citește minunat. Claritatea cuvintelor cade cu o eleganță ispititoare. D-sa ca și marile artiste, în sufletul rolurilor ce le joc, se îmbracă cu toată taina sfântă a autorului din care citește... Ceice vor fi auzit Duminică seara pe d-na Tăslăuanu care a citit „Ceva“ din Brătescu-Voinești, vor pecetlui acestea.

„Pe lacul Traun“ solo de bariton cu terțet de dame de Thierot, susținut de d-nele Triteanu și Crișan, d-ra Drexler și d-l Mureșanu, — a fost de-asemena la înălțime.

Obiectul aplauzelor repetate a fost desigur „Dansul Românesc“ (la 4 mâini) de Chovan, cântat la pian de d-nele: Minerva Brote, — o neîntrecută și activă pianistă, — și Veturia Triteanu, — desăvârșită intrupare a Euterpei.

„**Raportul general**“ al comitetului reuniunii române de muzică din Sibiu, pe anul 1907—1908, ni s'a trimis la redacție.

E o lucrare bine înjghebată în care se dau dări de seamă despre mersul acestei societăți, despre concertele și festivitățile ce a organizat și despre starea ei materială. Președinte al acestei „Reuniuni“ se știe, e părintele Dr. Elie Miron Cristea, unul dintre „chemații“ clerului român, a cărui muncă neobosită întru ridicarea instituțiilor noastre de cultură, e apreciată de întreaga suflare românească.

Dela Academia franceză. Academia a proclamat în mod oficial vacanța fotoliului lui Victorien Sardou.

Printre candidații la fotoliul ilustrului dramaturg trebuie să cităm alături de d-nii Henri Roujon și Marcel Prévost pe d-l Edouard Drumont; dar alături de d-l Edouard Drumont nu trebuie să uităm pe d-l Vibert.

D-l Vibert pare că și-a făcut o specialitate de a fi mereu candidat contra d-lui Drumont.

De altfel ne amintim că pe vremea când în Algeria d-l Drumont se munea să fie trimis ca deputat în Camera franceză, d-l Vibert îi eră ca adversar și dupăcum vedem ca adversar îi este și azi cu ocazia intrării în Academie.

Nu erau ale ei cele de pe masă? Nicu aprinse lampa. Un val de fericire îi năvăli în piept. Ale ei! Le sărută lung. Le apăsă pe buze înăbușindu-se în căldura lor parfumată.

Toată dragostea de odinioară îl stăpânea. ...Cine n'a iubit îmbătându-se de parfumul unei scrisori, al unei mănuși de femeie?

Căzū cu capul pe masă, chemând-o:

— Ireno! Ireno!

Afară plouă mereu. Un sgomot ciudat, de muzici în surdină, de suspine înăbușite aducea vântul: lui Nicu i-eră cald în adormirea aceia. Chipul celei dragi îi plutea deasupra gândurilor; ce bine eră așa!

Intr'un târziu, auzi bătăi încete la ușă.

Eră Irena.

Nicu ridică fruntea de pe masă, și o privi cu ochii surăzători ai unui copil care a plâns, și vede soarele.

— Știam eu că te întorci! o întâmpină el, repezindu-se să-i apuce mâinile.

Ea-l îndepărtă, rece.

— Cine ți-a spus că mă întorc? Am venit să-mi iau mănușile...

El se intristă și o privi cum iese.

O clipă numai; se repezi după Irena, îi prinse mâna și o aduse, mai mult cu sila, în casă.

— Nu se poate Ireno, înțelegi, nu se poate să pleci... Rămâi aici... Tu știi cât te iubesc.

ECONOMIE.

Douăzeci și opt expoziții ale „Reuniunii române agricole din com. Sibiului“.

Activitatea binefăcătoare a „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu“ e cunoscută în cele mai largi cercuri. Înființată înainte cu 20 ani, ea a îmbrățișat dela începutul activității sale aproape toți ramii economici. În acest timp, ca puține alte așezăminte ale noastre, ea a cutierat în lungul și latul comitatului Sibiu, aproape toate comunele noastre mai de seamă, și mai că nu e comună, în care să nu fi lăsat după sine lucrări folositoare și dănuitoare. Cred a fi de folos să ne dăm seama despre ce și cum se lucrează la acest așezământ, mai ales acum, când chestiunile economice par a preocupa mai mult ca ori-când pe o samă din ai noștri. Dintre lucrările mai de căpetenie ale Reuniunii noastre se remarcă expozițiile diferite și sistematice, ce ea le aranjază an de an.

Bine organizate și înțelepțeste conduse, expozițiile Reuniunii noastre au avut întotdeauna bună reușită. Economii noștri întimpină pornirile bune ale cărmacilor Reuniunii cu multă încredere și cu multă bunăvoință. Acestea odată câștigate, nu vor lipsi nici roadele indispensabile, roade ce au de scop bunăstarea și înflorirea economului nostru.

Pentru nobilitarea rasei vitelor de prăsilă, ea a aranjat 18 expoziții de vite de prăsilă împreunate cu premii în bani. Acestea 18 expoziții s'au ținut în anul 1890 în Rășinari, în 1891 în Tilișca, în 1892 în Avrig, în 1893 în Pianul rom., în 1894 în Saliste, în 1895 în Apoldul rom., în 1896 în Fofeldea, în 1897 în Boița, în 1898 în Sebeșul-săs., în 1899 în Sibiu, în 1900 în Mercurea, în 1901 în Ilimbav, în 1903 în Racovița, în 1904 în Răhău, în 1905 în Vestem, în 1906 în Săsciori în 1907 în Săcădate și în 1908 în Șura-mare. La acestea expoziții s'au împărțit în total 3886 cor. premii în bani.

Pentru a promova cultura pe scară mai întinsă a poamelor de soiuri ales și mai căutate pentru marele comerț, ea a aranjat până acum 5 mari expoziții de poame, struguri și derivatele lor, și anume, în 1894 în frunțașă comună Saliste, în 1898 în opidul Sebeșul-săs., în 1899 în orașul Sibiu, în 1905 în opidul Mercurea și în 1908 în frunțașă comună Avrig. La asemenea expoziții, pe lângă discursurile instructive, ce se

— Adineauri parcă nu spuneai așa... îi răspunse ea, rece.

— Rămâi, te rog. Nu plecă. Uite, îți cer iertare... Vrei să mă ierți? Rămâi!...

Și cu sila, îi scoase pălăria, jacheta.

Ea se împotrivea.

— Nu se poate Nicule, ai uitat ce mi-ai spus adineauri? Lasă-mă, vreau să plec...

— Bine, draga mea, dar unde o să te duci? Nu vezi cum plouă afară?

— Nu știu. Lăsă-mă.

— Ei nu se poate, uite!

Și el o prinse în brațe și-i acoperi obrazul cu sărutări...

— Acum mai vrei, să pleci?

— Astămpără-te.

...Și pe când Irena privea cu satisfacție mănușile de pe masă, Nicu încuia ușa.

Târziu de tot, se culcară. El, fericit, mângâind-o pe tâmple, ea, bineînțeles, foarte supărată...

Duminică seara, în Palatul Național, d-nul profesor Bratu, va ține o prelegere cu proiecțiuni despre pictura lui Rafael.

Se prevede o serată strălucită.

țin despre cultura poamelor, se impart premii în bani și diplome de recunoștință.

Pentru a introduce îmbunătățiri în cultura oilor de rassă, Reuniunea a aranjat în 1903 în frunțașă comună Poiana o expoziție de oi de prăsilă, împreună și ea cu împărțire de premii în bani.

La 1902 Reuniunea în frățesca conlucrare cu harnica „Reuniune a sodalilor români din Sibiu“ și la inițiativa acesteia, aranjază prima expoziție cu obiecte de industria de casă (lucrul de mână femeiesc) și din industria profesională (lucrări săvârșite de meseriaș). Anul 1902 face epocă în istoria desvoltării industriei noastre de casă. Albumurile Reuniunii de cusături și țesături cu modele originale și albumul litografiat în color, pentru cari Reuniunea a adus mari jertfe, vor păstra și răspândi podoabele naționale, datorite înțelepciunii țărâncei noastre.

La 1906, ea face un pas înainte, și își ia de problemă studiarea mai cu temei a referințelor de traiu ale poporului muncitor, chemat a se îndelețnici cu toți ramii economiei, cari li asigură bunăstarea și înflorirea. Acest studiu Reuniunea îl face pe calea expozițiilor de copii, cari implică în sine cunoașterea locuințelor, apoi alimentația, curățenia, îmbrăcămintea, igiena, și ocupațiunile de tot soiul etc., și cari condiționează puterea de muncă și de viață a economului. Expoziții de copii Reuniunea a aranjat 3, și anume în anul 1906 în comuna Apoldul rom., în 1907 în Ilimbav, iar în toamna anului de față în comuna Poiana. Reasumând, Reuniunea noastră agricolă a aranjat până în prezent 18 expoziții de vite, 1 de oi, 5 de poame, 1 din industria de casă și 3 de copii, sau în total 28 expoziții.

Victor Tordășianu,
secretarul Reun.

Nota Rusiei către Austria. Ziarele publică textul notei pe care guvernul rus a trimis-o Austriei și prin care se spune că guvernul rus nu înțelege de ce cabinetul vienez nu vrea să supună conferinței cestiunea anexării.

Nota e împăciuitoare și arată necesitatea ca viitoarea conferință să se ocupe de compensațiunile ce trebuiesc date Turciei, Serbiei și Muntenegrului. Nu se spune în notă dacă compensațiunile vor fi teritoriale.

Păcate Noi.

Suferința ca și amorul, face din oameni și prefăcuți și eroi.

○
În corpul mort, inima răcește cea din urmă. Și totuș sunt atâtea inimi de zăpadă, în corpurile ce se aprind de viață!

○
Somnul premenește. Ce păcat: sufletele nu pot adormi niciodată!

○
Toate credințele au îndoelnici și atei. Amorul n'are decât discipoli.

○
Hyperion, cu toată lumina lui, e n-o vecinică rătăcire. Nu-i poate un blestem al naturii, ca numai întunecul să steie?

○
Opera, se aseamănă cu haina: cu cât e mai aproape de noi, cu atât ține mai cald.

○
Sunt femei cari ca și statuetele: le vezi răceala numai după ce le-ai sărutat.

○
Sunt ființe și lucruri cari nu lasă nici un gol în urma lor, fiindcă niciodată n'au umplut nici de întristare nici de bucurie, viața altor oameni. Acestea-s ca și florile pustiului: miroase numai morții.

VIEAȚA ÎN BUCUREȘTI.

Mișcarea muzicală: Concertul „Carmen“, Concertul pianistei Cionca. — De pe trotuarul bucureștean.

Concertele se țin lanț la Ateneu. Mari și mici celebri „Incepători“ — toți executanți cu diplomă în buzunar, și uneori înzestrați și cu ceva talent, apar pe scenă înaintea lumii, unii cucerind aplause, alții mulțumindu-se zic numai și cu fala de a fi îndrăznit să facă un asemenea pas. Și sunt atât de mulți și atât de mult dau busna toți la Ateneu, că te și miră uneori că pot avea toți un public care să-i asculte.

Iar când e vorba de vre-un concert dat de o reuniune muzicală faimoasă, cum ar fi de pildă acela dat de „Carmen“, atunci cu trei patru zile înainte de sara concertului, nu se mai găsesc bilete. Și atunci să vezi goană pe melomanii cari vor să asculte cu orice preț! Se umple sala de nu mai rămâne loc neocupat nici între rânduri, nici la ieșiri.

Dacă concertul „Carmen“ a fost ca de obicei mult aplaudat și dacă bunele soliste D-na Locusteanu-Bonciu și D-ra Drăgulinescu cum și D-nii Folescu-Căpută au mărit succesul seratei, nu mai poate fi îndoială. Singura lipsă a concertului a fost o lăsare cam prea pe planul al doilea al muzicii românești.

„Carmen“ și-a creat o faimă pe teneiul acestui cântec și nu numai de dragul celorce nu prea vor să sufere muzica românească, trebuie lăsată la o parte această muzică. Că s'a făcut muzică populară de aiurea, cu atât mai bine! Nu îndreptățește însă acest fapt trecerea în rândul al doilea a părții celei mai însemnate din activitatea societăților corale.

Iar curând după „Carmen“ tânăra și destul de vestita pianistă Aurelia Cionca a dat și d-sa doritorilor de muzică un concert. Din programul foarte variat al concertului amintesc că pe lângă bucăți de Chopin și Liszt, cum și niște mici compoziții ale unui compozitor modern, pianista a executat cu o rară muzicalitate două bucăți de Bach și sonata „La Valstein“ de Beethoven.

Succesul d-soarei Cionca n'a fost întru nimic întunecat de concursul grațios deși cam neplăcut dat de o doamnă Sauer. Purtătoarea numelui marelui pianist, nu e încă mare în nici o privință și atât vechile cântece franțuzești cât și

Dacă cerem atâta aer pentru corpurile noastre, — de ce ne întemnițăm sufletele?

○
Apa și amorul, au culoarea pe care-o vede fiecare.

○
Spiritele și alunele, au o mare asemănare între ele: se sparg mai curând cele cu sămbure decât celelalte.

○
„Cine se mai uită la stele, când a răsărit soarele!“ — cântă un Imn păgân.

○
Numai bărbierii, din toți, au ceva din natură: ei întinerec obrazul, răzându-l. Oare n'are și bărbieri de inimi natura?

○
Și din glorie și din vin, cineva, trebuie sau să soarbă adânc sau să nu guste deloc. Afumările acestor două puteri, nasc cea mai lungă beție.

○
Poveștile spun că din toate femeile cântate de ele, s'au născut flori. Uită să adauge însă povestea: florile durerii.

○
Trăiește ceva care poate fi și neprihănit și spurcat totodată — natura!

○
Nu golurile pământului, ci căderile în viață, sunt adevăratele prăpastii.

D. M.

cele nemțești au fost miorlăite cu o naivitate fără păreche.

În răsetele obștești și-a încheiat apariția ridiculă, mititica cântăreață germană purtătoare a numelui marelui virtuos al pianului.

○
Și în vremece serile trec astfel una după alta, dacă o iei câte odată de-alungul trotuarului căii Victoria, poți fi foarte ușor introdus în toate misterele zeilor.

Un bătrân spune grav altuia care abia se mai mișcă că „fetița asta-i nostimă“; un grup de trei îmblăniți discută în ușa cafenelei Capșa „necețitatea drepturilor constituționale pentru Dobrogea“ și altu abia trăgându-și sufletul de răs se oprește între ei:

— Ei ce e? ce e?

— Nu știți! a fost nostim...

Și răsă înainte.

Ceialți nerăbdători, toți pe el:

— Ce-a fost? spune nenisorule!

— Nu știți că s'au bătut în cafenea doi intelectuali, de-au ajuns cu bărbile pe podele? O, a fost lată de tot! Să-i fi văzut cum se tăvăleau și alții nu săreau să-i descaere, de teamă să nu s'aleagă cu capetele sparte.

— Bine nene, da cine? cine?

— Ionescu-Mălăești și Popescu-Ionești...

Intr'alt loc lumea s'a îngrămădit în jurul unui vânzător ambulant care țipă din răspuțeri „zece bani iluzia optică, care-i mai mare Petrache sau Tache?“, în vreme ce printre dâșii trece un automobil cu o reclamă luminoasă care vestește apariția unui nou ziar cotidian anume „Minerva“.

Și așa mai încolo, în fiecare clipă, la tot pasul, trotuarul bucureștean te face vrând nevrând să afli ceva nou, ultimul eveniment politic sau literar și cea mai proaspătă luptă de ... argumente solide.

Iată de ce-i bine, totuș, s'o iei uneori razna prin lume, perzându-te în grămadă, căscând ochii la toate micile preocupări ale momentului, preocupări ce au uneori un rost atât de mare mai târziu.

N. Pora.

ȘCOALA.

Abecedarul pentru analfabeți.

În „Țara Noastră“, Nr. 43 și 48 și în alte ziare se discută de un timp încoace chestia, cine e chemat să scrie abecedarul pentru analfabeții noștri. Din discuția aceasta se întrevăd imputări „fabricanților de cărți“ și „învățătorilor dela sate“, că n'ar ști să facă un abecedar bun, deoarece le-ar lipsi studiile academice. Imputarea și polemica aceasta e de tot necuviincioasă în momentul acesta, când ne ard obraji de rușine, fiind poporul din urmă în Austro-Ungaria, după numărul analfabeților. A susține, că dascălul dela sate n'ar fi capabil să compună Abecedarul din chestie, e chiar o batjocură a cinstei, pe care e dator unui mare număr de învățători dela școlile primare. În chestia amintită nu putem vedea motive de speculă, ci numai silința nobilă, care tinde la binele integrității neamului nostru.

Să nu ni se zică și nouă, că suntem, nechemată a discuta chestia amintită, rugăm să se ia la cunoștință, că deși am făcut studii și examene de pedagogie la universitatea din Viena, suntem de părere, că „ajungându-ne apa la gură“ după spusele anonimului *i*, nu vom tolera să se trăgăneze chestia aceasta și mai departe, comentând-o în mod academic și căutând teoria metodei pentru acest Abecedar. Metoda pentru instruirea analfabeților e deja fixat și ne mirăm, că se mai află pedagogi, cari n'au cunoștință despre acest metod. Experiența a dovedit, că pentru poporul creștin, e acel Abecedar mai bun, a cărui metodică instruire are de bază rugăciunea *Tatăl nostru*, căci rugăciunea aceasta o cunosc și analfabeții.

Ca să trecem dela vorbe la fapte, am tradus Abecedarul învățătorului F. Anderlici din Zagrab (Croația), fiind acest Abecedar scris după metoda arătată. Cu ajutorul acestui Abecedar au învățat soldați analfabeți a corpului 13 din Zagrab cetitul și scrisul după 12 oare de instrucție. Comisiunea, compusă din oficerii aceluia corp și de pedagogi din Zagrab, a rămas frapată de rezultatul obținut la examenul acelor soldați. Abecedarul d-lui Anderlici a fost apreciat de toată presa și de specialiști, cu atât mai mult, pentru că e simplu compus în zece lecțiuni (partea I.) și materia de cetit (partea II.). Trimit deci „Asociațiunii“ acest Abecedar cu traducerea în românește, după care se va putea compune cu ușurință un asemenea Abecedar românesc. Ca să aibă și „doctori“ și „învățători dela sate“ parte la Abecedarul românesc pentru analfabeți, rugăm „Asociațiunea“ să cheme la Sibiu (sau Arad), pe sărbătorile Crăciunului, o anchetă pentru compunerea acestui Abecedar. La anchetă trebuie invitați autori, cari au scris cărți bune de școală, să aducă cu sine la anchetă numai materialul pentru exercițiul de cetire (materii despre: igienă, boale, hrană sănătoasă, beție etc. care se potrivește cunoștințelor și nevoilor țăranilor). În loc de premiu „Asociațiunea“ trebuie să plătească spesele de călătorie și întreținere domnilor chemați la anchetă. Ancheta aceasta va realiza mai bine chestia Abecedarului, și va predă îndată manuscriptul „Asociațiunii“, care iarăși va căuta să îl scoată de sub tipar, cel târziu la anul nou 1909. Ediția primă trebuie să fie cel puțin de 10 000 exemplare, încât prețul unui exemplar să nu fie mai mare decât 40 fileri. Această carte va deveni atunci un dar prețios de Anul Nou pentru cel mai sărac piugar, ziler și lucrător român.

Junimei noastre universitare le pun la inimă, să se constituie într-un „club pentru instruirea analfabeților“, cum au făcut-o studenții Croați în Zagrab. Membrii acestui club trebuie să meargă în sate și cătune românești, unde nu există școală română, să învețe poporul în cetit și scriere. Cheltuielile de drum etc. pentru membri acestui club și pentru învățători și preoți, cari vor instrui pe analfabeții noștri, trebuie să le plătească „Asociațiunea“ din „Fondul pentru instruirea analfabeților“. La acest fond, trebuie să contribuie fiecare Român (bărbat și femeie) cu o coroană pe an.

Suntem convinși, că procedând în modul arătat și ajutând fondul amintit, neamul nostru nu va mai avea în scurt timp analfabeți.

Așadar: Mai puține vorbe, și mai multe fapte! dacă dorim ca neamul nostru să nu fie cel din urmă.

Saraievo, 1/14 Decembrie 1908.

Teodor Filipescu.

Fapte triste din Selaj.

Dela un locuitor din Selaj, primim spre publicare cele de mai la vale:

Acum se împlinesc 7 ani de când la înalta dispozițiune a Excelenței Sale d-lui Dr. Ioan Săbău episcop de Gherla, poporenii parohiei Drighiu și a filialelor sale, Aleuș—Năsfalău, au primit ca păstor sufletesc pe d-l Grigoriu Șimon fost preot în parohia Stărciu (Selaj).

Însă de când au fost nefericiți poporenii a primi pe d-l preot ca păstor sufletesc în comunele zise, — în loc ca moralmente să înainteze în celea bune, tot la mai mare decadentă morală au ajuns, căci preotul numit le-a premers cu exemple imorale făcând de mai multe ori scandale publice, și anume: De vre-o câțiva ani în comuna Aleuș continuă, totdeauna de câte ori vine la biserică, și merge dela biserică acasă, totdeauna se bagă la Flore Ivan, care mai mult eră tot dus de-acasă.

(De-aici înainte urmează nește destăinuri de cari siguri suntem, publicate fiind, s'ar roși și reveranda neagră a sf. sale preotului citat).

Când au fost dispus acest preot în parohia Drighiu cu toate că poporul a fost auzită de comportarea lui scandaloasă, de prin parohia Stărciu, totuși la dispozițiunile de Gherla, l-a primit în speranță că se va purta mai bine, și nevoind a crede că cele efectuate de d-sa să fie adevărate, mai ales fiind înaintat în etate, și om fiind cu soție și familie. Ba fiind casa parohială cam slabă, — sau învoit poporul reciproc cu d-sa să-i redice alta nouă.

Înainte de-a veni d-l preot în parohia zisă, bisericile și școlile erau în stare înfloritoare, având preoți și învățători conști de chemarea lor, cari se interesau de binele comun. Iară de când soartea vitregă a nefericit trimițând acest preot laș, și care absolut nu se interesează de biserică și școală: Bisericele în Dumineci și'n sărbători sunt goale, iar crășmile pline; pentru că poporul nu e drag a merge la biserică, dacă vede la altarul Dumnezeesc un așa preot cu o purtare atât de scandaloasă. Iar școala de Drighiu Aleuș asemenea a rămas cu totul îndărăpt, — căci d-l preot în favorul numitelor școlae n'a făcut nici cea mai mică mișcare. Dacă n'a luat osteneala cu propunerea religiei: cum făceau (osteneau) cei bătrâni.

Altecum nu ne mirăm căci nu-l trage inima către institutele noastre și credința noastră, fiindcă și pe propria fică o a măritat-o după un jidomaghiar notar, în comuna Halmășd, cu numele Davidovics Elek, — din interes ca să aibă cine îl apără în fărădelegile d-sale, aparținând și comuna Drighiu—Aleuș aceluia notar.

A mai păgubit d-l preot în tot anul cu 20—26, cor. bisericile, fiindcă de subsidiul d-sale i-se face detragere pentru susținerea preparandiei gr. cat. de Gherla, șematism și tipărituri de lipsă cam 16 cor.

Iar d-l preot dela biserică pretindea 32—42 cor. la an, totdeauna mai mult decât i-se detragea din subsidiu.

În anul 1902 aflându-se că a păgubit biserică din Drighiu cu 400 cor. a dat d-l preot un contract, în care s'a deobligat d-sa că această sumă o va reîntruce bisericii. Acest contract fiindcă a rămas între actele bisericii condus de d-sa, astăzi numai este, și d-l preot își deneagă obligamentul.

A mai făcut d-l preot pagubă la biserică din Drighiu, intentând în numele bisericii proces nebazat, fără voia poporului, care a cauzat (costat) la 240 cor.

Vre-o câțiva poporenii din comuna Drighiu, când i-au cerut socoteala de faptele sale, — au fost maltratați, după indemnul păstorului lor sufletesc, de jandarmi.

Acuzații văzându-se așa tratați de preotul lor s'au luat cutezanță a recurge după ajutor la sântul scaun, ocupat de episcopul de Gherla, în care recurgere s'au rugat să binevoiască a lua în considerare plângerile lor și să se îndure prea grațios a exmite din partea sântului scaun, comisie spre cercetare.

Și ce rezultate credeți c'a adus până acuma sfântul scaun episcopesc de Gherla: — nici-unul!

Și scrisoarea sfârșește aci, prin niște amărăciuni sincere și dureroase.

Boicotul nu încetează Mișcarea de boicotare la Valona sporește mai ales din cauza agitațiunii ce se face de a se împedecă debarcarea viitoare poște precum și de a se interzice deschiderea coletelor aparținând unor funcționari ai consulatelor. Sunt temeri de ciocniri din această pricină.

Marchizul de Pallavicini a făcut noi demersuri pe lângă Poartă în chestiunea încetării boicotului.

Legenda unui fruntaș.

Pentru edificarea publicului românesc și pentru salvarea adevărului curat în „chestia neorânduelilor dela Brad“, cu asentimentul tuturor oamenilor de bine de acolo, — publicăm corespondența de mai la vale:

— ... „La Crișana“ am fost și voi fi factor dela înființare, până la moarte (?)... Majoritatea acțiunilor și depunerilor ei e în mâna mea (?)...

Acestea sunt cuvintele de forță, cu care își deapănă legenda „fruntașul“ nostru din Brad, d-l Dr. P. Opișă.

Cetind aceasta legendă, făcută de însuși eroul ei, — ca cel mai competent — oricare cetitor se va dumeri asupra mentalității unor asemenea „fruntași“.

Nu va vedea însă oricine morala fabulei. Cetitorul din depărtare va zice: da, se laudă omul, dar poate, are cu ce. „Crișana“ e o bancă ce a făcut progrese frumoase, a dat mult pentru scopuri culturale, e nervul de viață al Românilor Zărândeni.

Și fiindcă d-l Dr. Opișă se dă de „representant sincer (!) al moralei și culturii“, vom arăta acest rol al său deocamdată ca „factor“ la „Crișana“.

La înființarea „Crișanei“ a fost natural să între în direcția ei toți profesorii din Brad. De o parte ei reprezintă cel mai însemnat capital intelectual în Brad, de altă parte venitele acestea laterale serviau ca un fel de întregire a modestelor salarii profesoriale. Și eră natural ca d-l Opișă, care la nevoie, se știe face atât de blând, atât de îndatoritor, atât de... „representant sincer al moralei“, să se impună, cu vremea, de vice-prezident, vice-director, — în sfârșit de „factor“. Dar vorba sa: mâncând vine apetitul. Cum banca n'avea la început regulamente și rânduieli ca băncile consolidate, d-l O. prin felul său de a se strecură, a rămas ani de-arândul făcător de obligații, agent pentru mai multe sate și în aceiași vreme membru în direcție, votând însuși pentru cererile sale. Mai târziu apoi a acaparat și postul de vice-director, cu diurne și tantieme în regulă. Adecă: profesor și director gimnazial și în același timp, agent, membru în direcție și vice-directorul unei bănci cu operații extinse. Dacă banca a dat repede înainte, — fără supărare fie zis, — n'a fost meritul conducerii, cu atât mai puțin al „factorului“ Dr. O. Forța împrejurărilor a dus-o înainte, vrednicia și omenia bietilor săteni plătitori, cece de altfel iese evident și din rapoartele revizorului expert. „Factorul“ Dr. O. a fost surd și mut multă vreme, la stăruințele întințite ale colegilor săi, de a lupta pentru aducerea unui conducător cu pregătire specială și numai atunci a început a se mișca, când a dat a se teme de o eventuală incurcătură. Dar și atunci a făcut-o ciudată de tot. Cerând fostul director ridicarea salariului pe motiv, că s'au sporit agendele, d-l Dr. O. redactează o hotărâre a direcției de următorul cuprins: direcțiunea, văzând că în adevăr s'au înmulțit agendele, dispensează pe director din postul său și exerie concurs pentru ocuparea acestui post. Punct.

La vinderea unor pământuri de a „Crișanei“ pe calea licitărei, în a. 1906, d-l Dr. O., spre a se impune de „factor“ cu greutate... s'a pus însuși de strigător-toboșar: „unu-doi-trei, cine dă mai mult?“ Alteori predă pe un moment, această importantă funcție altuia, iar el se pune de contralicitant al bietului sătean, făcându-l să cumpere pământuri sărace de deal, cu prețuri neobișnuite, firește tot pe datorie la „Crișana“ cu interese de 10% și tot pentru... „dragostea de fii neamului“...

Cumpărând la una din aceste licități primarul din Brad pădurea, numită la „Hertestii“, a doua zi d-l Dr. O. — deși fusese zelosul reprezentant al băncii la licitare — după sfaturile luminatului său amic, „gozarul“, iute și de grabă la pădure și o prețuește cu amicul, apoi cu pă-

durarul, etc. și în proxima ședință propune și stăruie ca direcțiunea să strice târgul. Cumpărătorul însă nu vrea, ci aduce lemne din pădure. D-l Dr. O. aleargă după păzitorii pădurei, se sbate, face acțiune la pretură și stă de față cu „prevaricantul“, — dar în urmă se adevărește, că banca n'are nici un drept la pădure, căci deși vânzătorul Porsch, dela care cumpărase „Crișana“ moșia, ce acum o vinde prin licitare, vânduse tot ce a avut în Brad, la facerea contractului, unde a fost și d-l Dr. O. ca „factor“, nu s'a ținut seamă de pământurile de fapt ale lui Porsch, dar din greșală induse în cartea funduară pe alte nume. Un atare pământ a fost și cel cu pădurea, ba s'au mai ivit câteva, de cari până la zăvera aceasta Porsch n'a știut nimic, crezându-le vândute „Crișanei“. Acum însă a profitat de încurcătură și astfel banca a trebuit să lase din mână valoare de cel puțin 5000 cor. plus cheltuielile cu prețuirea, cu alergările d-lui Dr. O. etc., toate pe urma interesului și „dragostei“ valorosului său „factor“. Despre deruta în fața străinilor din ținut nu mai vorbesc.

Scriind fraza caracteristică: „majoritatea depunerilor „Crișanei“ e în mâna mea și a soților mei de principii“, d-l Dr. O. crede a impune grozav unor anumite categorii de oameni, dând aparența, ca și când din milionul depunerilor la această bancă câteva sute de mii sunt ale sale. Așa se explică și lauda dintr'o vorbire, publicată în „Libertatea“: „Acum sunt, ce sunt. Am cinste, am avere“. („Lib.“ nr. 48/907).

Departa de noi gândul de a-l invidia, — dar aci legenda ia proporții fabuloase. Până în timpul din urmă suma depunerilor i-a fost vre-o 10,000 cor. și numai în 1907 le-a mai sporit cu 20,000 cor., — bani încasați, cu un meșteșug, care formează un alt capitol al legendei, — după drepturile de cărbuni de peatră ale „neamurilor“ și „prietenilor“ săi din Cebea; iar numărul acțiunilor nu e mai mare, decât al altora dintre colegii săi „de alte principii“. O parte mică din depuneri fiindu-i cu 6%, — deși băncile din apropiere scăzuseră etalonul, — d-l Dr. O. a fost totdeauna contrar tendinței de a scădea etalonul acestor depuneri, cari în totalitatea lor făceau o sarcină considerabilă pe bancă, silindu-o a menține tot urcat și procentul intereselor la datoria bieteii clientele.

În perioada cea mai grea a crizei, prin care au trecut băncile în anul 1907, d-l Dr. O., agentul cu venite, membrul direcției cu frumoase marce de prezență, vicedirectorul cu tantieme grase și cu diurne, acționarul cu 12% dividende, în sfârșit „factorul“ cu interes și „draagoste“ al „Crișanei“, cere urcarea etalonului depunerilor sale, căci altfel și le ridică. Se ținea atât de „factor“, încât nici n'a visat vre-o împotrivire în direcție. Zadarnice au fost toate încercările de a-i dovedi, că dacă un om, legat cu atâtea fire de „Crișana“, face acest pas într'o situație atât de grea, banca se poate ruina. Supărat foc și-a ridicat o parte însemnată din bani. În scurtă vreme a abzis depunerea și fondul pentru teatru, al cărui increzut cu adunarea taxelor dela membri de aici și depunerea lor la „Crișana“, a fost tot d-l Dr. O. A trebuit, un tact deosebit pentru a liniști pe alți acționari alarmați, în urma acestei purcederi.

Până astăzi parte mare a banilor li sunt la o altă bancă și rămâne un mister al legendei, cum majoritatea depunerilor e în mâna sa. Tot un mister rămâne „năcazul“, din care a scos el „Crișana“ învingătoare, intervenind la d-nii P. Cosma și Dr. Roșca.

Fapt e însă, că amestecul și întortoacierile sale la „Crișana“ deveniseră un jug insuportabil. Astăzi: „nu dăm nici un filer pentru reparaturi la casele băncii“ — mâne: „de ce nu reparați poarta și zidul cutare“. Astăzi: „să nu se procure nimic, fără încuviințarea prealabilă a direcției“, — mâne: „de ce ne veniți la ședință

cu toate nimicurile“. Astăzi cel mai vrednic candidat de director e V. C. Osvadă, deci ales, — mâne, fiindcă nu se poate prezenta la 8 oare în Brad, — părăsit etc. etc.

Se vede, că acest deosebit „interes“ și zel a ajuns și la cunoștința Vener. Consistor, căci pe la sfârșitul a. trecut a oprit profesorii de a mai fi în direcție și comitet de supraveghere la bănci. Toți ceilalți profesori și-au înaintat dimisiile dela bănci, d-l Dr. O. însă ba.

Intr'o adunare a reprezentanței gimnaziului, unde un membru lansase chestia incompatibilității postului de director gimn. cu acela de agent de bancă, invocând și ordinul consistorial, — d-l Dr. O., fără cea mai mică genă, declară, că profesorii au ordin să se retragă dela bănci, dar el ca director nu, și speră că forurile sale, i-vor mai îngădui.

La transformarea „Crișanei“ în societate pe acții d-l Dr. O. subscrie prospectul: *P. Opreșă, proprietar* și numai după ce jurisconsultul societății i-a tras luarea aminte asupra gravelor urmări, și-a scris numele adevărat. În adunarea restrânsă a fondatorilor, ținând seamă de ordinul consistorial, profesorii n'au mai fost luați în combinație, în direcție, — d-l Dr. O. însă, fără cea mai mică sfiială, a cerut, ca el să fie luat, iar dacă i-s'a spus, că nu se poate, a părăsit sala amenințând, că va arăta el, cum va fi, în adunare. Pe adunarea generală, ce a urmat, și-a organizat apoi „prieteni de principii“. A făcut o listă pentru 12 membri în direcție, — deși proiectul de statute cuprindea numai 9 — și a făcut o combinație, bazată pe legătura intereselor personale: feciorul cutărui acționar, ca să aibă voturile tatălui și invers, apoi pe ginerele cutărui, ca să-și asigure voturile socrului și a cumnatului etc. etc. Negreșit, că pe aceasta cale la oricare bancă de a noastră vei ajunge să ai „prietini de principii“... mai ales dacă te vei prezenta „persecutat“ de alții, tu omul cel blând și cel dulce.. În adunare apoi o scenărie, deamă de asemenea fruntaș.

A combătut până la obstrucție toate acele dispoziții ale statutelor, cari se păreau îngreunătoare pentru intrarea și rămânerea sa în direcție, (numărul de 9 al membrilor, numărul ședințelor ordinare de 2 la lună, a pledat ca corporațiunile indeosebi gimnaziul. din Brad, reprezentat prin protopopul om independent, să aibă voturi mai puține decât alt acționar; ca membrii direcției să poată lua împrumuturi, să poată fi agenți etc.) în scurt a combătut chiar dispozițiile, cari realizează cele mai sănătoase principii de bancă. În plină adunare a amenințat cu o contra-bancă, dacă numărul membrilor în direcție nu va fi 12, „ca să ajungă acolo toți bărbați valoroși... cari la timpul său să jertfiască tantiemele pentru sfântul gimnaziu...“ La votările nominale, ce au urmat se puneă cu o îndrăzneală de compătimit lângă celce își scria sedula de vot, numai doară va induce numele său. În cursul votării, stăruind de învățătorul J. și de comerciantul C. să voteze cu el și spunându-i aceștia, că și-au dat cuvântul pentru altă combinație, le-a zis: „Nu face nimic, votarea e secretă...“ Și după atâtea sbuciumări „prieteni de principii“ n'au fost aleși nici unul, iar căpetenia lor însuș a ajuns în balotagiu cu unul din preoții cei mai cu puține pretenții, un „prietin de principii“. Abia a doua oară a fost ales cu o mică majoritate. Nu i-a fost însă de lungă durată mângăierea, căci „forurile“, oricât de ale „sale“ și le ținea, l-au silit să se retragă.

E notoric, că unui „prietin de principii“, în cursul luptei i-a zis: să n'ai nici o teamă, am să te apăr până la ultima răsufare, — iar după adunare, când acesta și-a exprimat temerea, că va fi văzut cu ochi răi căci s'a prea expus i-a zis cu tot cinismul: „apără-ți, frate pielea cum poți, n'am ce-ți face“.

Firește toate aceste nu denoată — bizantinism...

Cunoaștem feliul de rezonare al dlui Dr. O. Va răspunde da, m'am luptat să rămân la „Crișana“ pentru ajutorarea „sfântului gimnaziu“... Il prevenim însă, că direcția „Crișanei“ e compusă tocmai din conducătorii gimnaziului. Precum în trecut acești oameni cu însuflețire au votat sume însemnate pentru gimnaziu, n'a fost și nu e nici o teamă, că pe viitor nu vor fi conduși de acelaș spirit de jertfă. Dar așa e firea d-lui Dr. O. de a masca egoismul cel mai feroce și interesele proprii tot cu „sfântul gimnaziu“.

Iată la ce se reduce capitolul cu „factorul“ dela „Crișana“ din legenda fruntașului nostru, „reprezentantul sincer al moralei și culturii.“

Cum reprezintă morala și cultura acest fruntaș pe alte terene și sub ce jug trebuie să răsbiască profesorii de sub oblăduirea sa, — vor arăta la timpul său, alte capitole, nu de legendă, ci de fapte.

Cronicarul.

Colinde.

— Din comuna „Lunca“ cott. Târnavă-nică. —

I.

Coborit-a coborit
Rumeoară ochii negrii*)
Dumnezeu pe-acest pământ
Ca să vază și să crează
Ce fac domnii cu iobagii
Și bogății cu săracii.
Se luară se duseră
Dumnezeu cu sfântul Petru
În mijlocul satului
La casa bogatului,
Bunăseara om bogat
Gata-i cina de cinat,
Cina-i gata nu-i de voi
Că-i de bogăți ca și noi.
Se luară se duseră
Drept în capul satului
La casa săracului.
Bunăseara om sărac
Gata-i cina să cinăm,
Cina-i gata cam puțină,
Sunt vecini de-a împrumută
Și cu toții vom cină.
Domnul sfânt di grai grăia
Ian ieși Petre pân' afară
Și te uită 'n sus și 'n jos
Și vezi Petre ce-i vedeă.
Văz casa bogatului
Din mijlocul satului
Arde 'n para focului;
Văz casa săracului
Cea din capul satului
În mijlocul raiului.

II.

Colo 'n jos mai în jos
Domnului Doamne**))
O chilie de tămăie
Și Doamna sfântă Marie
Și s'a pus să hodinească
Pe Domnul cel sfânt să-l nască
Nu puteă să hodinească
Nici pe Domnul sfânt să-l nască
Și s'o luat și s'o dus
La turistea oilor
Și s'a pus să hodinească
Pe Domnul cel sfânt să-l nască
Nu puteă să hodinească
Nici pe Domnul sfânt să-l nască
De rosura oilor
De sberătul mieilor
Firea-ți voi oi blestemate
De mine de fiul sfânt
Cază lăna de pe voi
Și meluțul de sub voi.
Și s'a luat și s'a dus
La turistea cailor
Și s'a pus să hodinească
Pe Domnul cel sfânt să-l nască
Nu puteă să hodinească
Nici pe Domnul sfânt să-l nască
De rosura cailor
De nechezul mánzilor
Firea-ți voi cai blăstămați
Și să nu vă săturați
Numa 'n ziua de Ispas
Și atunci numai un ceas.
Și s'a luat și s'a dus

*) Se repetează după fiecare șir.

**) Iară se repetează.

La turștea boilor
In ieslea dobitocească
S'a pus să se hodinească
Și acolo s'o hodinit
Pe Domnul sfânt l-a născut
Frea-ți boi blagosloviți
De mine de fiul sfânt
Când plugarul va prânzi
Voi îți stă și-ți hodini
Când plugarul va mânca
In luncă vă va mânca.

ȘTIRI.

Domnii abonați ai revistei noastre, rămași în urmă cu achitarea abonamentului, sunt rugați pentru ultima oară, să fie cont de sacrificiile ce-am făcut și să binevoiască a ne achita abonamentul.

E o singură cinste pe lumea asta: aceea a datoriei împlinite... Noi, suntem împărați în sufletul nostru. E rândul acum al abonaților „Țării Noastre“, rămași în restanță. Administrația.

D-l procuror din Alba-Iulia a sistat continuarea cercetărilor pentru găsierea nemernicului care a sdrobot cu dinamită crucea și piatra libertății din Blaj.

... Nici nu trebuia începută cercetarea, — fiindcă de rezultatul acesta, eram siguri!...

Din prilejul expoziției de copii din Poiana, „Foaia interesantă“ din Orăștie, aduce chipul d-lui Ioan Șerb-Duduman și al familiei sale.

D-l Duduman e președintele „Reuniunii meseriașilor din Poiana“ și e și unul dintre puținii noștri sfătuitori în bine ai țaranului român. Să trăiască!

Principele Muntenegrului și Războiul. Un correspondent al ziarului „Daily Mail“, a fost primit zilele acestea în audiență de principele Nichita, la Cetinje. Cu ocazia aceasta principele Muntenegrului a făcut declarațiuni interesante cu privire la situația țării sale, creată prin anexiune.

Intre altele, prințul Nichita a zis: „Prin anexiune ni s'a luat ceea ce avem mai scump: speranța, de a putea realiza odată visul poporului sârbesc, a creă marea Sârbie. Intre astfel de împrejurări nu ne rămâne alta de făcut, decât ca în momentul ultim, când vom vedea, că și conferința europeană ne desconsideră postulatele, să ne căutăm ameliorarea sortii într'un războiu, deși puține șanse de reușită avem“.

Anglia în contra Rusiei. Ziarele engleze atacă cu înverșunare pe Iswolsky pentru ținuta lui dubie și își exprimă nedumerirea, cum de Iswolsky, care la început nici nu voia să audă de anexiune, acum el singur a pregătit terenul, pentru că Rusia să aprobe punctul de vedere al Austro-Ungariei. Anglia vede cu ochi răi împăcarea dintre Austria și Rusia. In urma pasului făcut de Rusia, Anglia se declară în contra menținerii păcii în Balcani.

Reforma în Turcia. *Jeni Gazeta* anunță că în zilele ce vor urmă, în parlamentul turc se va discuta următoarele proiecte: Înființarea unei miliții naționale; Modificarea legii recruților și primirea străinilor în armată; Reforma legii pensiunilor; Regularea salariilor, stabilirea timpului de serviciu; Reforma școalei de războiu; Timpul de serviciu al ofițerilor din statul major; timpul de serviciu al rezerviștilor; Trimiterea de tineri ofițeri în străinătate.

Aceste proiecte se vor discuta în timpul cel mai scurt posibil.

Convenția sârbo-bulgară. — Ziarului „Budapesti Hirlap“ i-se comunică din Semlin: Intre Serbia și Bulgaria s'a stabilit o convenție după care cele două state desființează între ele pașapoartele. In acelaș timp se lucrează pentru a se stabili comunicația telegrafică.

Ca răspuns la hotărârea Cehilor de a boicotă mărfurile austriace, ministrul de justiție austriac a confiscat 20 de jurnale cehe.

Pregătirile de războiu ale Sârbilor. Sârbii par a-și fi înțeles greșala ce au făcut o la începutul mișcării lor împotriva anexării Bosniei.

Atâta sgomot, atâtea declarații, atâtea discursuri ale principelui moștenitor n'au avut altă urmare, decât să banalizeze un curent frumos de însuflețire.

Acum spiritele s'au potolit. In tăcere, aproape fără a se băga de seamă. Sârbii își continuă acum înarmările începute cu ocazia anexării Bosniei.

Rezerviștii sunt chemați succesiv sub arme, fac în timp de opt zile exerciții, iar după acest termin sunt trimiși acasă cu arme, cu munițiuni cu tot.

S'au luat măsuri pentru înarmarea gloatelor, așa încât în scurt timp poporul sârbesc va fi transformat într'o mare oștire.

Pentru orice eventualitate s'a oprit vânzarea și exportul cailor. Guvernul a mai cumpărat din Rusia de sud opt mii de cai, pe cari în curând îi va aduce, prin Turcia, în țară.

Reorganizarea artileriei e aproape terminată. Din tunurile comandate în Franța au sosit până acum 150. Acum se fac exerciții cu aceste tunuri. Exercițiile dau cele mai satisfăcătoare rezultate. Pentru fiecare tun au fost comandate câte cinci sute de ghiulele. Acestea nu au sosit până acuma, așa că deocamdată fiecare tun dispune numai de câte 80—90 de ghiulele.

In artilerie se întrebuintă până acum tunuri sistem De Bange. Acestea au fost scoase din uz.

In acelaș timp se lucrează cu mult zor la organizarea bandelor. Șefia acestora este încredințată principelui moștenitor. Ministerul de războiu imparte arme și munițiuni acestor bande.

In bande sunt primiți numai aceia, cari au luat parte la răscoalele din Macedonia și cari așadară cunosc destul de bine lupta guerillă. Arma de căpetenie a bandelor este bomba, cu care Sârbii vor să terorizeze pe bosniacii cari nu vor voi să ia parte la războiul sfânt.

S'au studiat amănunțit toate pozițiunile strategice ale acestor două provincii, și se studiază încă.

Pregătirile acestea se fac nu numai pe teritoriul Serbiei. Câtva timp s'a observat oarecare mișcare și în Bosnia și Herțegovina. Aceasta a fost însă repede înăbușită.

In Sangiacul Novi-Bazar, agitațiunea locuitorilor sârbi a mers așa de departe, încât guvernul otoman a luat măsuri de opresiune, cu toată prietinia ce o are cu Serbia.

De altfel nu este imposibil ca Turcia să piarză și Sangiacul Novi-Bazar, pe care, după cum se afirmă în unele cercuri de aici, Europa îl va cedă Serbiei cu ocazia conferinței internaționale.

Muntenegrul pare mai liniștit. Dar și aici pregătirile de război își urmează cursul regulat. Diferitele puncte strategice au fost întărite, au fost împărțite poporului arme și munițiuni.

Turburările din Persia. Trupele șahului au suferit o grozavă înfrângere lângă Taebrih în luptă cu rebelii. Trupele guvernului au bombardat orașul; 100 persoane au fost ucise. In urma acestui fapt Sadar-chan a făcut o ieșire din oraș punând trupele șahului pe goană și le-a urmărit vre-o 4 kilometri. Rebelii au luat trupelor șahului 12 tunuri și multe care cu munițiuni și proviziuni.

1200 de morți și răniți din ambele părți au rămas pe câmpul de luptă printre cari se aflau 67 cadavre de femei îmbrăcate barbătește și cari luptaseră alături de insurgenți.

Guvernul bulgar a decis libera intrare în țară a ziarelor grecești care până acum erau oprite.

Sporirea artileriei franceze. Camera a continuat discuțiunea sporirii artileriei.

D. Jaurès declară că este cuminte și prudent a se spori numărul tunurilor dar preconizează bateria de șase piese căci e mai puțin costisitoare și e mai capabilă de a asigura egalitatea cu artileria germană.

Terminând, oratorul, în numele proletariatului, se ridică, cum s'a făcut și la Roma și la Berlin, a zis d-l Jaurès, contra nebuniei înarmării care duce la ruină toate țările Europei.

Oratorul, fără a cere desarmarea Franței care ar da-o pradă poftelor din afară, ar voi un cod internațional fixând înarmările.

D-l Berbeaux, președintele comisiunii armatei, se silește a demonstra superioritatea bateriei de 4 piese, zicând că bateriile de 6 piese ar scădea forțele artileriei și ar atrage după sine desorganizarea timp de mai mulți ani.

Credite noi pentru ministerul de războiu Sârb. — Guvernul a depus în Scupcină câteva proiecte de lege pentru credite suplimentare.

Numai pentru ministerul de războiu s'a cerut 10.000.000.

Noul ambasador rus în Italia. In cercurile diplomatice se afirmă că succesorul lui Murawiev va fi d-nul Withe un amic declarat al Germaniei.

Congres socialist român. Comitetul central român din Arad al partidului social democrat din Ungaria convoacă al IV-lea congres al secțiunii române a partidului social-democrat din Ungaria, care se va ține la Arad în sala cea mică dela casa orașului în zilele de 9 și 10 Ianuarie n. 1909 (a 3-a și a 4-a zi de Crăciunul românesc) având la ordinea zilei raportul comitetului, absolvirea și alegerea comitetului, sufragiul universal și organizația partidului.

Pentru soldații duși în Bosnia. Soțiile domnilor primcomite C. Fialka și vice-comite Aurel Issekutz au lansat un apel călduros în scopul de a adună daruri milostive pentru soldații noștri duși între stâncile Bosniei și Herțegovinei. Apelul se adresează către toți cetățenii să contribuie din prisosul lor ce pot ca să ușureze soarta bietilor soldați duși în străini.

Apel. In preajma Anului-Nou, ne permitem a adresa un călduros apel către toți iubitorii culturii poporului român, să binevoiască a-și răscumpăra cât mai mulți felicitările de Anul-Nou în folosul Muzeului Asociațiunii.

Mijloacele materiale de cari dispune Muzeul sunt așa de restrânse, încât înzestrarea lui înaintează foarte încet. Și aceasta e o mare pierdere pentru noi, căci prețioasele obiecte de însemnătate etnografică, cari sunt o comoară a trecutului nostru și totatătea mărturii ale unei vieți culturale caracteristice, dispar neîncetat sau sunt adunate cu sârguință de străini cari dispun de mai multe mijloace materiale și cari știu aprecia deosebita lor importanță. E timpul suprem să ne îngrijim ca măcar o parte dintre aceste comori populare să le adăpostim în Muzeul primei noastre instituțiuni culturale.

Facem deci un apel călduros către toți cărturarii români să contribuie cu răscumpărarea felicitărilor de Anul-Nou la înzestrarea Muzeului nostru național.

Numele donatorilor se vor publica în ziare și în revista „Asociațiunii“.

Sibiiu, 20 Decembrie 1908.

I. St. Șulufu,
preșident.

Oct. C. Tăslăuanu,
secretar.

Un mod curios de dovadă înaintea justiției. Este vorba de procesul autorului Hains, acuzat ca complice în crima asasinării editorului Amis din New-York. Apărarea intenționează, ca să reprezinte înaintea judecătorilor întreaga scenă a asasinării, improvizată fiind pentru acest scop o mică scenă de teatru. Va cercă astfel să dovedească, că acuzatul e nevinovat, neputând fi complice al fratelui său; decorul va reprezenta locul crimei iar niște mici figuri de metal pe celelalte persoane cari sunt implicate.

Boicotul din Turcia. Jurnalului „Die Zeit“ i-se telegrafiază din Salonic:

Sunt mai bine de 6 săptămâni de când durează boicotul proviniențelor Austro-Ungare. Pa-guba pe care o suportă este destul de mare, chestia principală însă este, cât timp va mai dura această stare de lucruri, atât de păgubitoare intereselor economice ale monarhiei. Natural, un răspuns precis la această întrebare nu se poate da.

Constantinopolul așteaptă semnalul unei micșorări a boicotului din Salonic, — aici iarăș se așteaptă ordine din Constantinopol. De o cam dată influența radicalilor asupra negustoriei este încă foarte puternică.

În fruntea mișcării stau câțiva proprietari angroșiști cari exercită o mare presiune din cauza multiplelor lor afaceri. S'a format și o opoziție, care ar dori să pună capăt acestor stări de lucruri, dar până acum a avut prea puțin succes. Cum însă prețurile mărfurilor sunt în continuă urcare și jena micilor negustori devenind tot mai mare, comitetul de boicot va fi silit să bată în retragere. Mai greu de a se înduplecă populația să se îmblânzească... Se zice că hamalii și descărcătorii dela porturi s'ar fi jurat că nici odată să nu mai transpoarte mărfuri austro-ungare... Turcul e fanatic, și nu se știe, dacă nu-și va lua jurământul în serios. Sunt puse multe speranțe și în demersurile pe cari le vor face diplomații precum și de înțelegerea care va avea loc la viitoarea conferință internațională.

Impotriva nesomnului. William Stead directorul Revistei „Review of Reviews“ a rugat pe cetitorii săi să spună cât dorm, dacă sufăr de nesomn și ce mijloace întrebunțează mai cu folos.

Cei mai mulți i-au răspuns că trebuie să doarmă șase până la nouă ceasuri, ca să fie a doua zi în stare de a munci cu folos și rost. Împotriva nesomnului unii întrebunțează numărul, alții zic pe din afară poezii, etc. Generalul Jean Hamilton scrie că leacul cel mai bun este „Review of Reviews“. Nici nu isprăvește pagina, și gata!

Stead a răspuns că ar fi bucuros să-i cetească toți ceice sufăr de nesomn revista, căci ar face și avere.

Scenă între regele Petru și prințul moștenitor. Se zice că în ultima ședință a Consiliului de miniștri s'a petrecut o scenă foarte penibilă între regele Petru și prințul moștenitor.

Prințul nefiind invitat a intrat busna în sala consiliului spunând că el ca viitor rege trebuie să știe tot ce se petrece.

Regele ar fi răspuns că afacerile statului îl privesc astăzi numai pe el și l-a admonestat cu violență. În timpul acestei scene miniștrii au părăsit sala consiliului.

În atențiunea d-lor preoți! A apărut: „Pareneză“, cuvântări ocazionale și funebrele, pentru toate ocaziunile ce obvin în oficiul pastoral al preotului, de Pr. D. Voniga. Lucrare aprobată și unică în literatura noastră pastorală. Publicată cu binecuvântare arhierescă. Volumul I ediția II-a cuprinde o mulțime de cuvântări potrivite tuturor împrejurărilor, ocaziunilor și evenimentelor extraordinare ce obvin în viața creștinului și în oficiul pastoral al preotului.

Opul se poate procura cu preț de 4 cor. 20 fil. la autor în Ghiorok (Temeș) și la toate librăriile românești, precum și la administrația ziarului „Tribuna“.

Premiile revistei ilustrate pentru literatură și artă „Luceafărul“ — apare de douăori pe lună, cu colaborarea celor mai de seamă scriitori români. — Anul al VIII-lea. Red. și adm. Sibiu (Nagyszeben) Schewisg. Abonament: 1 an 12 cor. (România 16 cor.), 6 luni 6 cor. (România 8 cor.); ed. de lux 1 an 20 cor. (Rom. 25 cor.), 6 luni 10 cor. (Rom, 13 cor.) Pentru preoți săraci, studenți și inv. 1 an 8 cor. (România 14 coroane).

Abonaților li-se acordă următoarele premii, dacă plătesc abonamentul până la 1 Februarie 1909:

1. Abonaților la ediția de lux sau cu 12 cor. (Rom. 16 cor.): trei volume, pe ales dintre cele înșirate la vale, sau „Iliada“ lui Omer, trad. în versuri de G. Murnu (cu ilustrații).

2. Abonaților cu 8 cor. (Rom. 14 cor.): două volume pe ales, sau „Iliada“ cu prețul de 1 cor. 50 fil. în loc de 4 cor.

Volumele amintite sunt: I. Agârbiceanu „Dela Țară“; I. Ciocârlan „Traicul nostru“; Z. Bârsan „Ramuri“; A. Ciura „Icoane“; O. Goga „Poezii“; I. Bârseanul „Primele versuri“; M. Cuntan „Poezii“; E. Farago „Versuri“; I. Slavici „Mara“; M. Gorki „Nuvele“; A. O. Maior „Biblioteca copiilor“ (vol. II sau III); „Coșbuc György költeményei“, trad. în limba maghiară.

Pentru cheltuelile de postă sunt a se adăoga 50 fileri.

Proprietar-editor: OCTAVIAN GOGA.
Red. responsabil: DEMETRU MARCU.

Cassa de păstrare (reuniune)

— în Săliște. —

Primește depuneri spre fructificare cu 4%, pe lângă un termen de anunț mai lung cu 4½%, iar depuneri mai mari cu 5%.

Depuneri se plătesc, după starea cassei și fără anunț.

Darea de camete o plătește institutul.

Depuneri și ridicări se pot face și pe cale poștală cu cecuri.

Imprumuturi acoardă pe cambii, pe obligațiuni cu caventi, pe ipotecă precum și ca credite de Ctcurrent pe lângă asigurarea ipotecară sau hârtii de valoare (acții și efecte publice).

Etalonul de interese variază între 8% și 6% netto după mărimea împrumutului și asigurarea oferită.

4-20

Direcțiunea.

„Cassa de păstrare în Mercurea“

— societate pe acțiuni. —

Primește depuneri spre fructificare cu interese de 4½%, dela Cor. 1000— în sus pe lângă anunț de 180 zile cu interese de 5%, iar dela suma de Cor. 10,000 în sus cu anunț de 360 zile cu interese de 5½%.

Interesele după depuneri se capitalizează de 2 ori pe an, și anume la 30 Iunie și 31 Decembrie st. n.

Darea de interese o plătește institutul separat.

Depuneri și ridicări se pot face și prin poștă.

Acoardă împrumuturi pe cambii; cambii cu acoperire ipotecară; obligațiuni cu caventi; pe ipotecă; credite de cont-curent pe lângă asigurare ipotecară sau hârtii de valoare (acții dela bănci și efecte publice).

Etalonul de interese variază între 6½%—8%, fără nici o proviziune.

2-20

Direcțiunea.

Banca de asigurare

„TRANSSYLVANIA“

— din Sibiu —

— întemeiată la anul 1868 —

în Sibiu, str. Cîsnădiei Nr. 5 (edificiile proprii).

Fonduri de întemeiere și de rezervă 2.161,399.11 cor.!

asigurează în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune,

edificii de orice fel, mărfuri, mobile, vite, produse economice etc.

asupra vieții

în toate combinațiile: capitaluri pentru cazul morții, asigurări de zestre, de copii, de studii, rente pe viață etc.

— Asigurări populare fără cercetare medicală. —

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului scadent la decedare.

Valori asigurate contra incendiului:
95.816.412— coroane.

Capitaluri asigurate asupra vieții:
9.882.454— coroane.

Dela întemeiere s'au solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 coroane,
pentru capitaluri asigurate pe viață 4,028,113.12 coroane.

Oferte și orice informațiuni se pot lua dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cîsnădiei Nr. 5, etajul I, curtea I, și la agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea-mare, dela subagenții din toate comenele mai mari.